

SAMENWERKEN AAN EEN STERK LOKAAL SOCIAAL BELEID

WAT KAN JULLIE WELZIJNSSCHAKEL DOEN?

Het verschil maken

Jullie welzijnsschakel maakt, net als 169 andere lokale welzijnsschakelgroepen, het verschil. Samen met mensen met en zonder armoede-ervaring. Meer dan 7500 gezinnen nemen actief deel aan de ontmoetingsmomenten, gespreksgroepen, ontspannende en leerrijke activiteiten van lokale groepen zoals die van jullie. 4300 mensen zetten zich daarvoor solidair en vrijwillig in. Ook in jullie welzijnsschakel. Op die manier kaarten ze armoede en sociale uitsluiting aan.

Mensen met en zonder armoede-ervaring zien elke dag van dichtbij wat er misloopt en hoe we daar als gemeenschap iets aan kunnen doen. Heel wat welzijnsschakels treden naar buiten en laten in de gemeente hun stem horen vanuit wat mensen met armoede-ervaring bekommert. Op die manier dragen ze bij tot concrete verbeteracties en tot een sterker sociaal beleid voor iedereen.

Welzijnsschakels wil jullie welzijnsschakel en alle andere groepen ondersteunen om samen met mensen met armoede-ervaring meer te participeren aan het lokaal sociaal beleid.

Participatie aan het lokaal sociaal beleid

Het **lokaal sociaal beleid** omvat alle acties en maatregelen die het lokale bestuur (gemeente en OCMW) neemt om een menswaardig leven voor iedereen te garanderen. Om menswaardig te leven moet je toegang hebben tot de sociale grondrechten (arbeid, gezondheid, huisvesting, cultuur enz.). Deze grondrechten zijn opgenomen in de universele verklaring van de rechten van de mens en in de grondwet. Iedereen kan in België deze rechten opeisen.

Het lokale bestuur werkt daarvoor samen met diensten, organisaties en burgers aan een beleidsplan, de uitvoering daarvan in o.m. subsidiereglementen en procedures, maar ook aan een kwaliteitsvolle dienstverlening en toegankelijke infrastructuur (bv. het OCMW-onthaal, een bibliotheek).

Beleidsparticipatie houdt in dat eenieder kan deelnemen aan en mee vorm kan geven aan het beleid. Ook, en in het bijzonder mensen met armoede-ervaring. Je kan op een formele manier aan beleidsparticipatie doen (bv. via een gemeentelijke adviesraad of de OCMW-raad) maar ook op informele basis (door in gesprek te gaan met beleidsmakers en diensten).

Door als welzijnsschakelgroep te participeren aan het lokaal sociaal beleid zet je het lokale bestuur ertoe aan (gemeente en OCMW) om de sociale grondrechten voor eenieder te garanderen.

De meeste welzijnsschakelgroepen staan in contact tot het lokaal bestuur, via informele contacten met leden van de gemeenteraad, in dialoog met de maatschappelijk werkers van het OCMW, of door te zetelen in een adviesraad van de gemeente. Op die manier oefenen welzijnsschakels invloed uit op het lokale beleid.

Participeren aan het lokaal sociaal beleid wordt des te belangrijker omdat OCMW's binnenkort **inkantelen** in de gemeente. Dit is een ideaal moment om met jullie welzijnsschakel in dialoog te gaan met het lokaal bestuur en samen verbeteringen te realiseren.

Meer lezen

Schakelnieuws (nr. 63) gaat over deze inkanteling. Lees zeker ook in het politiek dossier van Welzijnzorg. In bijlage kan je een samenvatting van de belangrijkste punten vinden.

Stappenplan

Doelstelling

Met dit stappenplan willen we jullie welzijnsschakel ondersteunen om mensen met armoede-ervaring nog meer te betrekken bij het uitoefenen van invloed op het lokaal bestuur zodat het effect ervan beter bijdraagt aan een toegang tot de sociale grondrechten voor elke persoon.

Participatieladder als hulpmiddel

De participatieladder¹ geeft weer in welke mate jullie welzijnsschakel samen met mensen met armoede-ervaring invloed uitoefent op het lokale beleid. Hoe hoger mensen met armoede-ervaring op de ladder staan, hoe meer ze deelnemen (en vorm geven) aan het lokale beleid. Aan de hand van de participatieladder kan jullie welzijnsschakel inschatten waar ze zich bevindt op de participatieladder en waar nog ruimte is voor verbetering. Hieronder vertrekken we vanuit het voorbeeld van de vrijetijdspas. We bekijken de verschillende stappen op de participatieladder om de

vrijetijdspas mee vorm te geven.

Participeren aan het lokaal sociaal beleid volgens de participatieladder	
Trede 1: Informeren	
Het bestuur bepaalt de agenda. De betrokken inwoners worden hiervan op de hoogte gehouden.	<u>Voorbeeld:</u> OCMW en gemeente werken een vrijetijdspas uit. Ze vragen hierbij niet naar de mening van mensen met armoede-ervaring. Ze maken de pas bekend via het gemeentelijke infoblad.
Trede 2: Raadplegen	
Het bestuur bepaalt de agenda. De betrokken inwoners nemen deel aan de beleidsvorming, maar het bestuur beschouwt de resultaten niet als bindend.	<u>Voorbeeld:</u> OCMW en gemeente werken een vrijetijdspas uit. Ze vragen de mening van mensen met armoede-ervaring op het moment dat de pas uitgewerkt is.
Trede 3: Adviseren	
Het bestuur bepaalt de agenda, maar de betrokken inwoners krijgen de kans om problemen en oplossingen aan te brengen. De politiek kan hiervan enkel afwijken mits goede argumenten.	<u>Voorbeeld:</u> OCMW en gemeente werken een vrijetijdspas uit. Ze hebben hiervoor al een aantal pistes uitgewerkt. Ze organiseren een dialogavond waar mensen met armoede-ervaring en andere betrokken inwoners kunnen kiezen welke piste ze liefst zouden gerealiseerd zien in hun gemeente. Ze mogen ook zelf ideeën inbrengen.
Trede 4: Coproduceren	
Het bestuur en de betrokken inwoners komen samen een agenda overeen. Men zoekt samen naar oplossingen. Het bestuur verbindt zich aan de resultaten die uit het overleg komen.	<u>Voorbeeld:</u> OCMW, gemeente en de welzijnsschakel werken samen een vrijetijdspas uit. De welzijnsschakel kijkt samen met mensen in armoede en andere betrokken inwoners hoe zij de pas wensen in te vullen. OCMW en gemeente zorgen voor de logistieke en financiële ondersteuning.
Trede 5: (mee)beslissen	
Het bestuur laat de agenda- en beleidsvorming volledig over aan de inwoners en speelt hierin zelf slechts een adviserende rol.	<u>Voorbeeld:</u> OCMW en gemeente vragen aan de welzijnsschakel om een vrijetijdspas uit te werken. Ze stellen hiervoor middelen ter beschikking. Mensen met armoede-ervaring mogen zelf beslissen hoe de pas er uit zal zien.

Aan de slag!

Een gespreksmodel en actievormen

Wat heb je nodig?

Nodig zo veel mogelijk mensen met armoede-ervaring uit om mee te doen aan het gespreksmoment en de actievormen. Je hebt het volgende nodig:

- Een gezellige setting die uitnodigt tot een goed gesprek.
- Een gespreksleider die het stappenplan doorgenomen heeft.
- De bijlagen
  - De praatplaat (goed zichtbaar voor iedereen)
  - WAAW-code (goed zichtbaar voor iedereen)
  - Thematische notitiebladen
  - Een dobbelsteen

De spelregels

- De gespreksleider legt kort het opzet uit van het stappenplan
  - We denken samen na over de rol van OCMW/gemeente in het leven van mensen met armoede-ervaring.
  - We doen dit aan de hand van een aantal grondrechten die staan aangeduid op de praatplaat.
- De gespreksleider maakt kort een aantal afspraken met de groep.
  - We doen het gesprek aan de hand van de WAAW-code.
    - Dit zijn vier duidelijke regels om het gesprek op een respectvolle manier te laten doorgaan. De gespreksleider kan hiernaar verwijzen als de regels niet nageleefd worden.
    - De gespreksleider leidt het gesprek en bepaalt wanneer een bepaald thema wordt afgerond.

Gespreksmodel: het leven zoals het is in onze gemeente

Duur: 60 min. (minimum)

- Alle deelnemers krijgen een nummer van 1 tot en met 6. Zijn er meer deelnemers, dan begin je opnieuw te tellen vanaf 1. Zijn er minder, dan tel je tot elke deelnemer een nummer heeft.
- Aan het begin van het gesprek werp je de dobbelsteen op tafel. De persoon met het nummer dat overeenkomt met het nummer op de dobbelsteen, mag een thema kiezen van op de praatplaat.
- De gespreksleider legt uit wat we met dit thema zullen doen. Het is de bedoeling dat de groep luidop nadenkt over de vraag 'De gemeente helpt mij met mijn recht op ... door ... te voorzien'. Een antwoord kan zijn: "De gemeente/OCMW helpt mij met mijn recht op *wonen* door een sociaal verhuurkantoor op te richten en hiervoor promotie te voeren."
- De gespreksleider vraagt aan de groep of er iemand deze stelling kan aanvullen. De gespreksleider beslist wie het woord krijgt en probeert iedereen aan de beurt te laten.
- De dingen die in de groep gezegd worden, noteert de gespreksleider op het antwoordblad van het gekozen thema. Hiervoor kan hij/zij ook een verslaggever aanstellen. Op de antwoordbladen staan bovenaan twee open vragen om het gesprek aan te zwengelen als het stil valt.
- Na ongeveer vijf minuten rondt de gespreksleider af en dobbelt hij opnieuw om een thema laten kiezen. De groepsleider kan er voor kiezen om na 4 thema's een pauze van 10 min. in te lassen. Daarna gaat de groep weer verder tot alle thema's gedaan zijn.
- Na deze oefening heb je een breed beeld van de situatie in jullie gemeente. Het beeld zal waarschijnlijk niet helemaal correct of volledig zijn, maar het schetst wél hoe bekend het aanbod bij mensen met armoede-ervaring is.

Tips:

- Vaak staat op de website van je gemeente/OCMW de werking van het lokaal bestuur mooi samengevat. Deze kan je gebruiken om de groep een aanzet te geven tot gesprek.
- Pin jezelf als groepsleider niet te veel vast op de 5 min. spreektijd. Sommige onderwerpen zullen meer losmaken dan andere. Het is beter één thema grondig te bekijken dan alle thema's oppervlakkig aan te raken.
- Soms is het een goed idee zijn om in kleinere groepjes te werken, dit hangt af van de grootte en de aard van de groep en het lokaal.
- Schrik de deelnemers niet af met termen als "participatie" of "lokaal sociaal beleid". Het gesprek gaat uiteindelijk over dagdagelijkse dingen die mensen in hun gemeente meemaken.
- Deze oefening hoeft niet op een apart moment te gebeuren. Misschien is dit wel een leuke activiteit om te proberen tijdens een ontmoetingsmoment?

Actievormen: hoe stijgen we op de participatieladder?

Dit tweede gespreksmoment plan je op een volgend moment.

- Bekijk samen met de groep de antwoordbladen en bepaal waar op de participatieladder jullie welzijnsschakel op dit moment staat. Doe dit voor elk thema apart, of voor één thema dat jullie willen uitdiepen.

Hieronder vind je drie actievormen die jullie welzijnsschakel kunnen helpen om een betere positie te krijgen op de participatieladder. We focussen ons op informeren en adviseren. De actievormen bouwen op elkaar verder. Je kunt in jullie groep 1, 2 of 3 actievormen uitwerken.

1. Informeren: de welzijnsschakel nodigt uit

- Informeren is de meest minimale vorm van participatie. Mensen kunnen pas van het hele aanbod genieten als ze het helemaal kennen.
- Bekijk de antwoordbladen van het eerste gespreksmoment. Waar zijn er voor jullie welzijnsschakel nog blinde vlekken? Noteer de vragen die leven in jullie groep.
- Nodig iemand van het OCMW of een gemeentelijk dienst uit die jullie vragen kan beantwoorden.

2. Adviseren: knelpunten opgelijst

- Kies één thema uit het eerste gespreksmoment dat je verdiept.
- Bekijk het antwoordblad van dat thema en sta stil bij knelpunten aan de hand van volgende vraag: zijn jullie tevreden over deze dienstverlening? Zijn er dingen die beter kunnen?
- Schrijf de knelpunten op en noteer waarom mensen niet tevreden zijn over een bepaalde dienstverlening.
- Vat de knelpunten samen in een korte nota van één A4.
- Nodig één of twee mensen van het lokaal bestuur (schepen, OCMW-voorzitter, diensthoofd,...) uit die mee kunnen sleutelen aan een oplossing.
- Bespreek de knelpunten op een opbouwende manier.

3. Adviseren: zoek samen naar oplossingen

- Vertrek van de nota met knelpunten en de reacties van de gesprekspartner(s) uit het lokaal bestuur.
- Nodig opnieuw dezelfde gesprekspartner(s) uit.
- Denk samen met jullie welzijnsschakel en de gesprekspartner(s) na over concrete stappen om de knelpunt(en) te verbeteren.
- Noteer concrete verbeteracties.
- Vraag aan de gesprekspartner(s) van het lokaal bestuur om zich te engageren tot het mee uitvoeren van deze verbeteracties.
- Volg het gesprek na een maand op.

Wil jullie welzijnsschakel graag meer doen rond lokaal sociaal beleid in jouw gemeente? Wil je ondersteuning bij het aan de slag gaan met dit stappenplan? Aarzel dan niet om ons te contacteren:

Bram Verbiest

Programma-medewerker Lokaal verbinden

bram.verbiest@gmail.com

GSM: 04/74.41.06.44

Tel: 02/548.26.77

ⁱ <http://participatiewiki.be/wiki/index.php/Participatieladder>